

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Cisowa k/Pilicy

Kod krajobrazu: 24-341.31-083

Położenie administracyjne: Gmina Pilica, Powiat zawierciański;
Gmina Żarnowiec, Powiat zawierciański

Katowice, Warszawa

2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Charakterystyczny krajobraz - pasowo i mozaikowo rozmieszczonych małych pola w otoczeniu wapiennych wzgórz. W oddali rezerwat Smoleń. Widok z Cisowej. (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Cisowa k/Pilicy
ID	1021
Kod krajobrazu	24-341.31-083
Typ, podtyp krajobrazu	6c - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.31
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Częstochowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.4.1.b
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Pilicki
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	30
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.27
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Ziemia Nidziańska i Pinczowska
Położenie administracyjne	Gmina Pilica, Powiat zawierciański; Gmina Żarnowiec, Powiat zawierciański
Powierzchnia (ha)	2123,63

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wiejski, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola w rejonie Pilicy, Cisowa, Sławniowa i Syberii.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na grodzisko oraz ruiny zamku warownego;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na walory krajobrazowe terenów rolnych i dobrze zachowaną ich strukturę tych krajobrazów: charakterystyczny układ pól, występowania zadrzewień i zakrzaceń śródpolnych, urozmaicona rzeźba terenu. Krajobraz o wysokich walorach przyrodniczo-kulturowych, przynależący do Parku Krajobrazowego "Orlich Gniazd".

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Dobrze zachowany obszar terenów rolnych z drobnoprzestrzennym rozłogiem pól w granicach Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i otuliny Parku. Częściowo chroniony w rezerwacie Smoleń oraz w obszarze Natura 2000 Ostoja Środkowojurajska PLH240009. Fragment użytku ekologicznego "Źródłiska w Pilicy-Piaski". Krajobraz o bardzo urozmaiconej rzeźbie terenu z charakterystycznymi gęstymi rozcięciami erozyjnymi porośniętymi lasami i zadrzewieniami. Znaczny udział zadrzewień śródpolnych z ciepłolubnymi zbiorowiskami okrajków. Miejscami zachowały się murawy kserotermiczne i napiaskowe będące siedliskami przyrodniczymi chronionymi. Mimo dominującej funkcji produkcji rolnej na gruntach ornych występuje wysoka bioróżnorodność florystyczna i faunistyczna.

Walory kulturowe

Modelowy, tradycyjny, ekstensywnie użytkowany, kulturowy krajobraz rolniczy charakterystyczny dla krainy Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Dominują harmonijne układy rolno-zadrzewieniowe o drobnoprzestrzennej strukturze upraw. W części wschodniej (Udórz) występuje nagromadzenie zabytków rejestrowych, w tym: grodzisko, ruiny zamku, założenie folwarczno-dworskie z drewnianym spichrzem, zachowanymi licznymi drewnianymi domami i stodołami, oborami, park z końca XIX w. Przez obszar przebiega szlak kulturowy Szlak Maryjny.

Fizjonomia krajobrazu

Krajobrazy o zróżnicowanych warunkach ekspozycyjnych zależnych od lokalnych uwarunkowań rzeźby terenu, a także obecności towarzyszących gruntom ornym zadrzewień i lasków. Najcenniejsze są wnętrza krajobrazowe z rozległymi widokami (ciągi widokowe na pola i murawy) i wieloma planami zakończonymi ścianą lasu lub zadrzewień, rzadziej zabudowy. Brak znacząco degradujących krajobraz dominant krajobrazowych. Pozytywne dominanty krajobrazowe wzgórza i zamku Smoleń (w sąsiedniej jednostce) wraz z przedpołem ekspozycji - z ciągu widokowego na drodze 794. Przy zamku zagospodarowanie turystyczne. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czerwony Szlak Orlich Gniazd, czarny Szlak Partyzantów Ziemi Olkuskiej i żółty Smoleń - Poręba Dzierżna.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Widok z zamku w Smoleńsku w kierunku Ciszewki i Sławnowa. Mozaikowo rozmieszczone małe pola uprawne z zerdzewieniami śródpolnymi. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Widok z zamku w Smoleńsku na centralną część Smoleńska. W oddali wzgórze Sikorowe Skály (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Zabudowa wschodniej części miejscowości Smoleń. Droga w kierunku Strzegowej, W oddali - po lewej - Wzgórze Wypalaniec. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Typowy krajobraz jednostki o rzeźbie wzgórzowej. Droga z Cisowej w kierunku Sławniowa, w oddali zabudowania kolonii Syberia. W tle Góry Barańskie (najdalej na wschód występujące wychodnie utworów górnej jury w tej części Wyżyny Częstochowskiej). (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 5

Mozaikowo ułożone pola uprawne z niewielkim udziałem zadrzewień śródpolnych i rozproszonej zabudowy. Widok w kierunku Pilicy. (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

